

MAAILMANKAUPUNGIN NOUSU JA TUHO

Raamattupiiriopas Joonan ja Nahumin kirjoihin

Mailis Janatuinen

Sisällysluettelo

1. Herra kutsuu kaupunkilähetin (Joonan 1:1-3 ja 2. Kun. 14:23-27)
2. Herra lähettää myrskyn (Joonan 1:4-16)
3. Herra lähettää kalan (Joonan 2)
4. Herra antaa herätyksen (Joonan 3)
5. Herra kasvattaa profeettaa ja risiinikasvia (Joonan 4)
6. Joonan merkki (Matt. 12:38-41 ja 16:1-4)
7. Herra kutsuu toisen profeetan (Nahum: jakso 1)
8. Herra julistaa maailmankaupungille tuomion (Nahum: jakso 2)
9. Herra hävittää Niniven (Nahum: jakso 3)
10. Herra rakentaa ikuisen kaupungin (Hepr. 11 ja Ilm. 21-22)

Oppaan käyttöohjeet

Sekä Joonan että Nahumin kirjat puhuvat **Niniven suurkaupungista**. Joonan kirja kuvaa siellä 700-luvulla eKr. tapahtuneen suuren herätyksen. Nahum puolestaan ennustaa sata vuotta myöhemmin kaupungin lopullisen tuhon, joka sitten toteutuikin v. 612. Näillä kahdella pienellä Raamatun kirjalla on **tärkeä sanoma aikamme kristilliselle kirkolle**, joka on saanut kokea länsimaisen, kristinuskoon pohjautuvan sivistyksen kukoistuksen, mutta jota nyt uhkaa sen tuho. Raamattupiiriopas ei kuitenkaan pääty pessimistisesti, koska loppuun on lisätty opiskelujakso Jumalan rakentamasta iankaikkisesta kaupungista.

Joonaa ja etenkin Nahumia opiskeltaessa pitäisi ainakin vetäjällä ja mieluummin osanottajillakin olla kädessään **uusi käännös**, koska kysymykset on tehty sen sanamuotojen mukaisiksi. Silloin kun käsiteltävänä on kaksi tekstiä, vetäjän pitää tulostaa ja monistaa ne osanottajille keskustelun helpottamiseksi.

Yhdellä kertaa käydään läpi yksi opiskelujakso. Kysymyksiä saa karsia, jos niitä tuntuu olevan liikaa. **Joonan opasta voi käyttää erikseenkin**, ilman Nahumia, jos ei ole mahdollisuutta kokoontua kymmentä kertaa. Viimeinen eli 10. jakso olisi kuitenkin hyvä opiskella myös Joonan jälkeen (Joonan 1–6+10). Nahumia ei opiskella luvuittain, vaan teemoittain; ks. 7. opiskelujakson johdanto.

”Hyvä on Herra, turvapaikka hädän päivänä, hän tuntee ne, jotka häneen luottavat” (Naah. 1:7).

Helsingissä maailmanmestaruuskisojen aikaan 2005

Mailis Janatuinen

1. HERRA KUTSUU KAUPUNKILÄHETIN (2. Kun. 14:23–27 ja Joonan 1:1–3)

Teksti (tulostettavaksi ja monistettavaksi):

23. Juudan kuninkaan Amasjan, Joasin pojan, viidentenätoista hallitusvuotena Israelin kuninkaaksi tuli Jerobeam, Joasin poika. Hän hallitsi Samarialan kaupungissa neljäkymmentäyksi vuotta. 24. Jerobeam teki sitä, mikä on väärää Herran silmissä. Hän ei luopunut yhdestäkään niistä synneistä, joilla Jerobeam, Nebatin poika, oli johdattanut Israelin synnintekoon. 25. Hän kuitenkin palautti Israelille raja-alueen Lebo-Hamatista Kuolleeseenmereen saakka. Näin kävi toteen se, minkä Herra, Israelin Jumala, oli puhunut Gat-Heferistä kotoisin olevan palvelijansa Joonan, Amittain pojan, suulla. 26. Herra oli nähnyt Israelin kurjaakin kurjemman tilan, sen, ettei ollut jäljellä ketään, ei ylhäistä eikä alhaista, josta olisi ollut maan pelastajaksi. 27. Mutta Herra ei vielä ollut ilmoittanut, että hän pyyhkii Israelin nimen pois taivaan alta, ja niin hän antoi Jerobeamin, Joasin pojan, pelastaa kansan. (2. Kun. 14:23–27).

1. Joonalle, Amittain pojalle, tuli tämä Herran sana: 2. ”Lähde Niniveen, tuohon suureen kaupunkiin, ja julista siellä, että minä, Herra, olen nähnyt sen pahuuden ja rankaisen sitä.” 3. Mutta Joonan päätti paeta Herraa ja matkustaa meren taakse Tarsisiin. Hän meni rannikolle Jafoon ja etsi satamasta laivan, joka oli lähdessä Tarsisiin. Maksettuaan matkansa hän astui laivaan päästäkseen meren yli pois Herran ulottuvilta. (Joonan 1:1–3).

Taustaa Joonan kirjaan (vetäjä lukee tai selittää omin sanoin):

Ninive oli Assyrian viimeinen pääkaupunki. Se oli pyhitetty Ishtarille, seksin ja sodan jumalattarelle, jota palvottiin mm. käyttämällä hyväksi temppeleiporottojen palveluksia.

Assyria-niminen valtakunta sijaitsi maailman kartalla yli tuhat vuotta. Sillä oli kaksi kukoistuskautta, joista jälkimmäinen ajoittui vuosien 900–612 välille eKr.. Jo satakunta vuotta ennen Joonan lähetysmatkaa olivat Assyrian kuninkaat käyneet julmia valloitusotia naapureitaan vastaan. Valloitetut kansat maksoivat Assyrialle veroja, tai vaihtoehtoisesti ne joutuivat orjuuteen. Myös Israelin kuninkaat olivat jo joutuneet maksamaan Assyrialle valtavia summia ”suojelurahaa”.

Jos katsomme tämän päivän karttaa, niin Niniven rauniot sijaitsevat lähellä Mosulia Irakissa. Rauniokummun alta on löytynyt kymmeniä tuhansia **savitauluja** piirtokirjoituksineen. Niistä käy ilmi assyrialaisen täydellinen piittaamattomuus ihmishengestä ja ihmisarvosta. Kuvauksissa on sadismin makua: silvottuja ruumiita, röykkiöittäin pääkalloja, valtavia joukkohautoja... Tällainen **Julmuus** oli assyrialaisen mielestään oikeutettua, jos naapurikansat saatiin sen avulla pelotelluiksi Assur-jumalan vallan alle. Joonan tajusi varmaan Assyrian uhkaavan oman kansansa itsenäisyyttä. Sitä hän tuskin aavisti, että sen kuninkaat tulisivat aikanaan pyyhkäisemään Pohjoisvaltio Israelin kokonaan pois maan päältä.

Katsokaa kartasta Niniven lisäksi seuraavat paikat: Joonan oli kotoisin Pohjoisvaltio Israelista, tarkemmin sanottuna Gat Heferistä, joka sijaitsi nykyisen Nasaretin lähellä. Tarsis sijaitsi Etelä-Espanjassa, silloisen tunnetun maailman läntisessä ääripäässä. Jafo (Jaffa) oli se satamakaupunki, josta Joonan nousi laivaan.

Valtakuntien jakaannuttua pohjoiseen Israeliin ja eteläiseen Juudaan 200 vuotta ennen Joonan aikaa oli Jerobeam I pysyttänyt epäjumalanalttarin Beteliin ja Daniin ja kieltänyt kansaltaan pyhiinvaellukset Jerusalemin temppeleihin. **Joonan kuningas Jerobeam II** (793–753) jatkoi samoilla linjoilla (jae 24). Joonan itse mainitsee kuitenkin temppelein kahteen kertaan (2:5,8).

2. Kun. 14:23–27

- Mitä Suomessa ehkä ajateltaisiin profeetasta, joka ennustaisi Karjalan takaisin saamista?
- Mitä tuosta profeetasta ajateltaisiin jälkikäteen, jos Karjala todella olisi saatu takaisin?
- Mitä hyvää, mitä huonoa sisältyi kuningas Jerobeam II:n pitkään hallitusaikaan pohjoisvaltio Israelissa?
- Mikä oli ehkä oikeiden uskovaisten tilanne tuollaisen kuninkaan hallitusaikana?

Joonan 1:1–3

Ninive

- Miksi Herra ei käskeny Joonan saarnata oman kansansa epäjumalanpalvelusta vastaan, vaan komensi hänet Niniveen?
- Miettikää eri syitä, miksi Herra halusi lähettää lähetysaarnajaan nimenomaan imperialistisen suurvallan pääkaupunkiin?
- Mitä ajattelet sanomasta, jota Joonan piti Ninivessä julistaa (2)?
- Miksi Herra ei säikäyttänyt niniveläisiä jollakin muulla tavalla, esimerkiksi lähettämällä vihollisen sotajoukkoa sen porteille?
- Miksi oli äärimmäisen epätodennäköistä, että niniveläiset suostuisivat kuuntelemaan Joonan saarnaa?
- Miettikää, mitä Herra tahtoi tämän lähetysmatkan avulla saada aikaan lähetin kotimaassa ja lähetin omassa elämässä?

Pako

- Miksi Joonan pakeni Herralta saamaansa tehtävää, koettakaa löytää mahdollisimman monta eri syytä.
- Katsokaa kartalta, montako kilometriä Gat Heferistä oli Niniveen ja Tarsiiseen. Kumpi oli kauempana?
- Luuliko Joonan mielestänne ihan vakavissaan pääsevänsä Jumalaa pakoon? Jos luuli, niin millä perusteella?
- Mitä tarkoittaa vanhan käännöksen sanonta jakeessa 3: ”*pois Herran kasvojen edestä*”?
- Arvioikaa meidän valuitassamme, paljonko matka ”maan ääriin” maksoi (3)?
- Mitä Joonan ehkä sanoi perheelleen lähtiessään Tarsiiseen?
- Milloin Joonan arveli mahdollisesti pääsevänsä takaisin kotiinsa?

Sovellutus

- Millaiseen tehtävään ja millä tavalla Herra on sinut kutsunut?
- Keitä ovat ne sinun niniveläisesi, joille sinun pitäisi julistaa Herran sanaa?
- Millä eri tavoilla uskovat ihmiset meidän päivinämmen koettavat paeta Herran kasvojen edestä tai omasta tehtävästään?
- Jos olet joskus koettanut paeta pois Herran kasvojen edestä, niin missä tilanteessa se tapahtui?

Lopuksi: Joonan on lähetyssaarnaajana Jeesuksen ennakkokuva, mutta myös hänen vastakohtansa. Päinvastoin kuin Joonan, Jeesus läksi vapaaehtoisesti tänne maan päälle, vaikka tiesi hyvin, miten se matka tulisi päätymään. Jeesus on lähettänyt sanansaattajansa myös meidän kaupunkeihimme ja meidän luoksemme jo ennen kuin edes osasimme häntä etsiä. Niin paljon hän meitä, meidän kansaamme ja meidän kaupunkijamme rakastaa.

2. HERRA LÄHETTÄÄ MYRSKYN (Joonan 1:4–16)

Taustaa: Purjelaivojen aikana Välimeren purjehduskausi päättyi syyskuun lopussa; sen jälkeen alkoivat syysmyrskyt. Apostolien teoissa kerrotaan, miten **Välimeren valtamerialuksella** saattoi matkustaa jopa 300 henkeä (Apt. 27:37). Laivassa oli purjeiden lisäksi aivot, se oli siis kaleerilaiva (13). **Herra** on Israelin Jumalan erisnimi, hepreaksi Jahve (9, 14, 16).

Laivassa myrskyn keskellä

- Mitä ajattelet siitä, että Herra käyttää luonnonvoimia (sellaisia kuin myrsky tai tsunami) ihmisten rankaisemiseen tai pakenevan profeettansa pysäyttämiseen (4)?
- Mitä ajattelisit jumalasta, joka ei pystyisi käskemään luonnonvoimia?
- Millaisen kuvan tämä teksti antaa laivan merimiehistä?
- Katso tekstistä, mitä kaikkea merimiehet tekivät pelastuakseen ja missä järjestyksessä he toimivat?
- Pelkäsikö Joonan myrskyn keskellä vai eikö pelännyt? Perustele kantasi.
- Mistä Joonan sikeä uni mielestänne johtui?
- Evankeliumit kertovat, että Jeesuskin nukkui sikeästi myrskyn keskellä. Mikä oli ero hänen unensa ja Joonan unen välillä?
- Millainen käsitys laivurilla oli näkymättömästä maailmasta (6)?
- Mitkä olivat ehkä Joonan tuntemukset sillä hetkellä, kun merimiehet päättivät heittää arpaa (7a)?
- Mikä ristiriita sisältyy toisaalta Joonan uskontunnustukseen ja toisaalta hänen elämäänsä (9)?
- Mitä osoittaa se, että Joonan kertoi totuuden pakomatkastaan eikä yrittänyt kaunistella matkansa syytä (10)?
- Mistä on osoituksena merimiesten reaktio Joonan tunnustukseen (8,10–11)?
- Miksi Joonan käski merimiesten heittää itsensä laidan yli, sen sijaan että olisi itse heittäytynyt mereen (12)?
- Millä mielellä Joonan mielestäsi sanoi jakeeseen 12 kirjoitetut sanansa?
- Kenen parasta Joonan ajatteli esittäessään ehdotuksensa jakeessa 12?
- Miksi merimiehet olivat haluttomia heittämään Joonan mereen (13–14)?
- Mitä ajattelet jakeesta 15?
- Mitä mieltä olette: muuttuiko merimiesten usko ja uskonto pysyvästi vai väliaikaisesti (14, 16)? Perustelkaa vastauksenne.
- Miettikää eri mahdollisuuksia, millaisen lupauksen merimiehet tekivät Joonan Jumalalle (16)?

Sovellutus

- Mitä tällä tekstillä on sanottavaa niille sukulaisillesi ja ystävillesi, jotka ovat tavalla tai toisella Jumalaa paossa?
- Mitä keinoja Herralla on tänä päivänä ottaa kiinni Joonan kaltaisia pakolaisia?
- Miten Herra voi kääntää lapsensa pakomatkan valtakuntansa voitoksi?
- Mikä tässä luvussa puhuttelee sinua henkilökohtaisesti eniten?

Lopuksi: Joonan näissä jakeissa jälleen Jeesuksen ennakkokuva. Paavali vertaa sekä Jeesuksen kuolemaa että meidän kastettamme hukkumiskuolemaan (Room. 6:3–5). Jeesus suostui heitettäväksi siihen järveen, joka tulta ja tulikiveä palaa, että meidän syntiemme nostattama Jumalan vihan myrsky asettuisi.

3. HERRA LÄHETTÄÄ KALAN (Joonan 2)

Taustaa: Tätä lukua sanotaan **Joonan psalmiksi**. Se sisältää paljon lainauksia Psalmien kirjasta, jota tuohon aikaan käytettiin virsikirjana temppelissä. Välimeressä on valaita vielä tänäkin päivänä, mutta oliko Joonan kohdalla kysymyksessä valas vai jokin sukupuuttoon kuollut **meripeto**, sitä me emme tiedä. (Jeesus käytti tästä tapauksesta puhuessaan sanaa ”meripeto”.) **Kolme vuorokautta** lasketaan heprealaisen laskutavan mukaan eri tavalla kuin meillä: uusi vuorokausi alkaa auringon las-
kiessa ja yksi tunti sitä ennen tai sen jälkeen lasketaan kokonaiseksi päiväksi.

Joonan psalmi

- Kuvitelkaa Joonaa kalan vatsassa. Mitkä kaikki seikat uhkasivat hänen henkeään ja mielenterveyttään noiden päivien aikana?
- Mistä huomaamme että tämä luku on rukousta, ei vain runoa?
- Mikä tekstissämme osoittaa, että Joonan rukoili rukouksensa jo kalan vatsassa eikä vasta sieltä pois päästyään (2, 11)?
- Mistä Joonan sai rohkeuden rukoilla Jumalaa, jonka kasvojen edestä hän oli vähää aikaisemmin paennut?
- Mitä Joonan olisi voinut olettaa rukoilevan tuossa tilanteessa?
- Mitä osoittaa se, että Joonan siteerasi tässä tilanteessa jakeita omasta ”virsi-kirjastaan” eli Psalmien kirjasta?
- Mitä yllättäviä puolia sisältyy jakeeseen 3?
- Kenen kädestä Joonan ottaa kärsimyksensä (4)?
- Mitä jake 5 osoittaa meille Joonan uskosta?
- Mieti, olisitko itse voinut sanoa jakeiden 4–5 sanat elämäsi pahimman myrskyn keskellä?
- Miksi Joonan alkaa yhtäkkiä puhua temppelistä (5, 8)?
- Miten Joonan voi tietää, että Herra tulee nostamaan hänet ylös merenpohjan ”haudasta” (6–7)?
- Sovella jake 8 omaan elämääsi.
- Kenestä Joonan puhuu jakeessa 9 ja miten tuo jake kuuluu tämän rukouksen yhteyteen?
- Miettikää, mitä Joonan lupaa Herralle jakeessa 10?
- Lause ”*Herrassa on pelastus*” sisältää hepreaksi Jeesuksen nimen: ”Pelastaja”. Miettikää, miksi Joonan päätti rukouksensa juuri näihin sanoihin (10b)?
- Mikä Joonan rukouksessa on mielestäsi ihmeellisintä?
- Mitkä kohdat tässä psalmissa sopisivat tuonelaan astuneen Jeesuksen suuhun?
- Miten tämän psalmin voisi soveltaa kasteeseen?

Totta vai tarua?

- Miettikää eri mahdollisuuksia, miten ihminen voi säilyä hengissä valaan/meripedon vatsassa 30 tuntia tai jopa kolme päivää?
- Miettikää jakeen 1:9:n valossa, mistä johtuu, että useimmat aikamme teologit kieltävät tällaisen ihmeen mahdollisuuden.
- Kuten myöhemmin tulemme näkemään, Jeesus piti vakavissaan Joonaa historiallisena henkilönä ja suorastaan rinnasti itsensä häneen. Mitä vaikutusta on uskoomme ja Jeesus-kuvaamme sillä, jos pidämme Joonan kirjaa vain opettavaisena satuna?

Lopuksi: Jeesus lausui psalmeja ristillä kuten Joonan oli lausunut meripedon vatsassa. Kolme vuorokautta (heprealaisen laskutavan mukaan) hän vietti tuonelassa, kuten Joonan oli viettänyt meren pohjassa. Vapahtaja uskoi ylösnousemukseensa yhtä vahvasti kuin Joonan omaansa. Oikeastaan koko Joonan psalmin voisi pistää ristillä riippuvan Jeesuksen suuhun.

4. HERRA ANTAA HERÄTYKSEN (Joonan 3)

Taustaa: Ninive oli mahtava metropoli, joka mainitaan ensimmäisen kerran Raamatussa vedenpaisumuksen jälkeen (1. Moos. 10:11–12) – ja jo silloin sitä nimitetään suureksi kaupungiksi! Arkeologian mukaan Niniven paikalla on ollut asutusta 6500 vuotta. Aluksi Ninive oli kaupunkivaltio, jolla oli oma kuninkaansa. Myöhemmin siitä tuli Assyrian valtakunnan osa.

Ninivessä puhuttiin **heprean sukukieltä akkadia** ja sivistyneistö osasi lisäksi arameaa. Joonan ja niniveläiset ymmärsivät siis toisiaan.

Assyrian kuninkaat ja heidän hallitusvuotensa tunnetaan tarkkaan piirtokirjoitusten perusteella. Minkä kuninkaan aikaan Joonan ilmestyi Niniveen, sitä emme kuitenkaan tarkalleen tiedä. 700-luvun alussa hallinneen Salmaneserin jälkeen Assyriassa vallitsi sekava tilanne, koska kruununperijöitä oli useampia.

Otetaanpa uusiksi

- Kuvitelkaa, mikä oli Joonan fyysinen tila suuren kalan oksennettua hänet Välimeren rannalle (2:11)?
- Millaiseen Jumalaan Joonan tässä vaiheessa uskoi (1:9; 2:10b ja 4:2)?
- Mistä Joonan oli uskonsa saanut?
- Oliko Joonan mielestäsi helpompi vai vaikeampi ryhtyä lähetysaarnajaksi pakomatkinsa jälkeen kuin oli ollut sitä ennen?
- Millä kyydillä Joonan ehkä pääsi Niniveen?
- Mitkä olivat Joonan tunnelmat, kun Niniven muurit alkoivat hämmöittää taivaanrannassa?

Lain saarna

- Miettikää eri vaihtoehtoja, miten suomalaiset reagoisivat, jos joku saarnaisi heidän kotikaupunkinsa torilla: ”Vielä 40 päivää, niin tämä hävitetään?”
- Miten sinä reagoisit, jos kuulisit tuollaisen saarnan?
- Mistä Joonan sai rohkeutta julistustyöhönsä väkivaltaisten assyrialaisien keskellä?
- Miksei Joonan kuvailut niniveläisille ihmeellistä pelastumistaan meripedon vatsasta?
- Miksi Herra halusi varoittaa Niniveä 40 päivää ennen katastrofin iskemistä; hänhän ei ollut lähettänyt ketään saarnaamaan esim. sodomalaisille?
- Kun niniveläiset kuulivat Joonan ennustuksen, niin millä tavalla he ehkä arvelivat kaupunkinsa tuhoutuvan?
- Miettikää eri syitä, miksi niniveläiset eivät tukkineet Joonan suuta?
- Mikä kuninkaan reaktiossa on hämmästyttävää (6–9)?
- Mikä sai kuninkaan toivomaan, että Jumala kuitenkin voisi ehkä armahtaa hänen kaupunkiaan?

Herätyksen edellytykset

- Mihin Joonan saarnan suuri teho perustui?
- Mitä olisi tapahtunut, jos Joonan olisi kulkenut Niniven läpi ja huutanut: ”Jumala rakastaa kaikkia maailman ihmisiä.”
- Mitä siihen siis vaadittaisiin, että vastaava herätys voisi syntyä jälkiristillisessä Suomessa?
- Mistä me voisimme saada rohkeuden julistaa omalle kaupungillemme samalla tavalla kuin Joonan julisti Ninivelle?
- Jeesus sanoi itsestään, että hän on ”enemmän kuin Joonan”. Mitä hänen sanansa tässä yhteydessä tarkoittavat? (Palaamme tähän teemaan myöhemmin uudelleen.)

Pahaenteinen merkki?

- Assyrialaisissa savitauluissa mainitaan moneen kertaan ”pahaenteinen merkki” eli v. 763 tapahtunut täydellinen aurin-gonpimennys. Jos aurinko oli pimentynt vähän ennen Joonan tuloa, minkä verran luulette sen vaikuttaneen herätyksen syntymiseen?
- Mitä Niniven herätys opettaa meille armonajasta?

Lopuksi: Kertomus Ninivestä osoittaa, ettei toivotonta ihmistä tai kansakuntaa ole olemassakaan. Jos Jumalan sana voi murtaa raakojen assyrialaisien sydämen, niin yhtä hyvin se voi murtaa myös sen ihmisen sydämen, josta sinä tänä päivänä huolta kannat. Niin myös sinun oman kovan sydämesi!

5. HERRA KASVATTAÄ PROFEETÄÄ JA RISIINIKASVIA (Joonä 4)

Taustaa: Jakeessa 2 Joonä esittää **uskontunnustuksen** ja lainaa montakin VT:n kohtaa, vrt. alaviitteet. Tuolla seudulla voi **lämpötila** nousta 50 asteeseen varjossa, ja kun siihen lisätään vielä erämaasta puhaltava itätuuli, voi ihmisparan olo käydä todella näännyttäväksi. Siitä huolimatta Joonä aikoi sitkeästi istua kaupungin ulkopuolella runsaan kuukauden verran.

Risiinipensas saattaa kasvaa neljänkin metrin korkuiseksi, ja sillä on suuret, varjoiset lehdet. Pensas kasvaa pituutta nopeasti, mutta ei nyt sentään metrikaupalla yhdessä yössä. Joonää varjostaneen risiinikasvin nopea kasvu olikin Jumalan vaikuttama ihme.

Herra muuttaa suunnitelmiaan

- Miten voidaan sovittaa yhteen Joonä 3:10 ja 5. Moos. 18:22: ”*Jos se mitä profeetta puhuu Herran nimessä, ei toteudu, se ei ole Herran sanaa, vaan väärän profeetan röyhkeää puhetta. Älkää kuulko häntä.*”
- Saako aikamme profeetta mielestänne vedota Joonan esimerkkiin, jos hänen ennustamansa asia ei toteudukaan?
- Miettikää eri mahdollisuuksia, mistä Joonä tiesi Herran muuttaneen mielensä (3:10–4:1)?
- Mitä jae 4:2b sanoo meille oman maamme ja koko maailman tilanteesta? Entä lähetystyöstä?

Lähetysaarnaaja suuttuu

- Mistä nimenomaisesta asiasta Joonä oli Herralle vihainen (4:1–2)?
- Mikä Joonan suuttumisessa on mielestäsi outoa, mikä taas ymmärrettävää?
- Mitä vaihtoehtoja Joonalla oli käsitellä vihaansa?
- Mitä ajattelet siitä selityksestä, että Joonä oli ”masentunut” sanan psykologisessa merkityksessä?
- Mitä tämä luku puhuu meille Jumalan valtakunnan työntekijän vihasta/ masennuksesta?
- Miksi Herra antaa useinkin lapsilleen suuren menestyksen jälkeen suuren kiusauksen?
- Joonä toivotti itselleen kuolemaa kolme kertaa (1:12; 4:3 ja 8). Miksi hän tahtoi kuolla?
- Mitä osoittaa, että Joonä meni kaupungin ulkopuolelle, ei siis jäänyt kaupunkiin tai lähtenyt takaisin kotimaahansa (5)?

Risiinikasvi

- Kuvittele millainen oli Joonan fyysinen ja psyykinen tila hänen istuessaan erämaan helteessä päivästä toiseen.
- Joonä koki lähetysmatkansa aikana vilpittöntä iloa vain yhden ainoan kerran, jakeessa 6. Mitä tämä seikka hänestä kertoo?
- Mitä ajattelet jakeiden 6–7 kuvaamasta Herran toimintatavasta?
- Herra kysyi saman kysymyksen Joonalta kahdesti (4,9). Millaista vastausta hän ehkä kysymykseensä odotti?
- Vertaa tätä lukua Joonan rukoukseen meripedon vatsassa. Mitkä asiat täsmäävät, mitkä eivät näytä täsmäävän?
- Joonä oli ainoa pakanoiden keskuudessa toiminut juutalainen lähetysaarnaaja koko Vanhassa testamentissa. Missä suhteessa hän on kaikkien tulevien lähettiläiden prototyyppi?

Sovellutus

- Mieti, mitä Joonan 4. luku puhuu sinun omasta vihastasi ja suuttumisestasi.
- Missä tilanteessa sinusta on tuntunut, että Jumala kiusaa sinua tahallaan?
- Mikä on se risiinikasvi, jolla Herra on koettanut lieventää pahaa oloasi?
- Mitä meidän pitäisi tehdä, kun suutimme Jumalaa?
- Mikä lohdutus meidän kannaltamme sisältyy Joonan 4. lukuun?

Lopetus

- Mitä päätösjakeet 10–11 Jumalasta osoittavat?
- Miksi viimeisessä jakeessa mainitaan erikseen myös eläimet?
- Miettikää eri mahdollisuuksia, miten Joonan elämä jatkui jakeen 11 jälkeen?
- Joonan haudan väitetään sijaitsevan Nasaretin lähellä arabikylässä. Jos profeetta siis palasi kotiinsa, mitä maanmiehet hänen Niniven-reissustaan mahdollisesti ajattelivat?

Lopuksi: Joonan kirja päättyy Jumalan armoon pakanoita kohtaan. Sen viimeisistä jakeista me ymmärrämme, miksi Jumala halusi lähettää oman Poikansakin tähän maailmaan.

Niniven herätys vaikutti ehkä yhteen sukupolveen. Jos Joonä oli pelännyt, että Assyrian suurvalta ennemmin tai myöhemmin nielaisisi kitaansa Israelin, niin siinä hän oli aivan oikeassa. V. 745 nousi valtaistuimelle Tiglat-Pileser eli Pul, joka alkoi pala palalta valloittaa Israelin alueita. Neljä vuosikymmentä auringonpimennyksen jälkeen (v. 722) hävitti Assyria Samarian ja vei Israelin yhdeksän heimoa pakkosiirtoon, josta ne eivät koskaan ole palanneet.

Joonan ennustus ei toteutunut 40 päivän, vaan 150 vuoden kuluttua sen lausumisesta. Siitä puhumme lisää Nahumin kirjan yhteydessä.

6. JOONAN MERKKI (Matt. 12:38–41 ja 16:1–4)

Taustaa: Raamatun kielenkäytössä **merkki** voi tarkoittaa ensinnäkin liiton merkkiä, joka osoittaa jonkun tietyn ihmisen tai ihmisryhmän kuuluvan Jumalan kansaan (esim. ympärileikkaus, kaste ja sapatti). Toiseksi merkki voi Raamatussa tarkoittaa ihmettä, jonka avulla Jumala paljastaa voimansa ihmisen nähtäväksi.

Teksti (tulostettavaksi ja monistettavaksi):

38. Silloin muutamat lainopettajat ja fariseukset sanoivat Jeesukselle: ”Opettaja, anna tässä meidän nähtemme merkki!” 39. Mutta Jeesus vastasi heille: ”Tämä paha ja uskoton sukupolvi vaatii merkkiä, mutta ainoa merkki, joka sille annetaan, on Joonan merkki. 40. Niin kuin profeetta Joona oli meripedon vatsassa kolme päivää ja kolme yötä, niin on Ihmisen Poika oleva maan povessa kolme päivää ja kolme yötä. 41. Niniven asukkaat nousevat tuomiolle yhdessä tämän sukupolven kanssa ja langettavat sille tuomion. He kääntyivät, kun Joona saarnasi heille, ja tässä teillä on enemmän kuin Joona! (Matt. 12:38–41).

1. Jeesuksen luo tuli fariseuksia ja saddukeuksia, jotka halusivat panna hänet koetukselle ja pyysivät häntä näyttämään merkin taivaasta. 2. Mutta Jeesus vastasi heille: ”Illalla te sanotte: ’Tulee kaunis ilma, kun taivas ruskottaa’, 3. ja aamulla: ’Tänään tulee ruma ilma, sillä taivas on synkän ruskottava.’ Taivasta te kyllä osaatte lukea, mutta ette aikojen merkkejä. 4. Tämä paha ja uskoton sukupolvi vaatii merkkiä, mutta ainoa merkki, joka sille annetaan, on Joonan merkki.” Hän jätti heidät siihen ja lähti pois. (Matt. 16:1–4)

Paha ja uskoton sukupolvi

- Mikä oli Jeesuksen mielipide Niniven herätyksen aitoudesta (41)?
- Verratkaa toisiinsa Joonan ajan niniveläisten ja Jeesuksen ajan juutalaisten tilannetta. Mikä oli yhteistä, mikä erilaista?
- Mitä tämä teksti sanoo meidän oman aikamme uskonnollisuudesta?
- Fariseukset olivat nähneet jo monta Jeesuksen ihmetekoa. Miksi he halusivat nähdä vielä yhden merkin lisää (12:38 ja 16:1)?
- Millainen sen merkin olisi pitänyt olla, joka olisi tehnyt fariseukset täysin vakuuttuneiksi Jeesuksen jumaluudesta?
- Miksi ylösnousemukseen ei saanut fariseuksia vakuuttumaan Jeesuksen jumaluudesta?
- Mitä tässä yhteydessä tarkoittaa, että Jeesus oli enemmän kuin Joona?

Merkki

- Missä tilanteessa aikamme ihminen etsii merkkiä?
- Millaiset asiat kelpaavat merkiksi aikamme ihmiselle?
- Missä tilanteessa sinä olisit halunnut saada Jumalalta jonkin erityisen merkin?
- Miksi merkkien varaan on vaarallista rakentaa elämänsä suuria ratkaisuja?
- Sano omin sanoin, mikä oli Joonan merkki?
- Mikä Joonan merkissä on erilaista kuin muissa merkeissä, joita ihmiset tavoittelevat uskonsa vahvistukseksi?
- Millä tavalla Jumalan armo sisältyy Joonan merkkiin?
- Missä meidän sukupolvemme voi kohdata Joonan merkin?
- Millä tavalla Joonan saarna oli niniveläisille merkki Jumalan läsnäolosta?
- Missä suhteessa Joonan matka meren pohjaan on kristillisen kasteen ennakkokuva (Room. 6:3–5)?
- Voiko mielestäsi myös ehtoollista pitää Joonan merkinä, ja jos voi, niin millä perusteella?
- Vielä kerran: miksi juuri Raamattua, kastetta ja ehtoollista voidaan pitää Joonan merkinä?
- Miksi me emme saa vaatia uskomme tueksi muuta kuin Joonan merkkiä (16:4)?
- Miksi länsimaiden tuomio on kerran oleva kovempi kuin pakanamaiden tuomio?
- Millä tavalla me voisimme olla viemässä Joonan merkkiä mahdollisimman monen ihmisen ulottuville?

Lopuksi: Kaste sisältää Jeesuksen kuoleman ja ylösnousemuksen. Ehtoollinen sisältää Jeesuksen kuoleman ja ylösnousemuksen. Jeesuksen kuolema ja ylösnousemus ovat myös Raamatun punainen lanka. Jos kysyt, mistä voit tietää Jeesuksen olevan Jumala, vastaus kuuluu: Joonan merkistä. Jos kysyt, mistä voit tietää Jeesuksen rakastavan juuri sinua, vastaus kuuluu: Joonan merkistä. Siksi muiden merkkien vaatiminen on epäuskon osoitusta.

7. HERRA KUTSUU TOISEN PROFEETAN (Nahum: jakso 1)

Vetäjälle: Kysymysten tekeminen Nahumin kirjaan osoittautui suureksi haasteeksi. Miten käsitellä tekstiä, joka hyppelähtii aiheesta toiseen? Olen nähnyt ainoaksi keinoksi koota kirjan teemat kuin palapelin eri otsikoiden alle. Kaikki Nahumin jakeet ovat mukana, mutta eri järjestyksessä kuin Raamatussa. Vetäjän pitää tulostaa ja monistaa teksti jokaiselle osanottajalle, muuten opiskeleminen näiden kysymysten kanssa käy liian vaikeaksi.

Johdanto Nahumin kirjaan (Vetäjä lukee ääneen tai selittää omin sanoin):

Uus-Assyrian suurvaltakautta oli kestänyt jo melkein kolme vuosisataa. Assyrian kuninkaat olivat pyyhkaisseet pohjoisvaltio Israelin pois maailmankartalta, ja Juudaakin he olivat piirittäneet, verottaneet ja sortaneet toistasataa vuotta.

Nyt Assyrian loppu kuitenkin jo häämötti. Sen viimeinen suurkuningas Assurbanipal oli kuollut v. 627. Seuraava suurvalta Babylonia aloitteli samoihin aikoihin maailmanvalloitustaan.

Milloin Nahum sai Herralta tämän profetian? Hän mainitsee Theban hävityksen (v. 663) jo tapahtuneena tosiasiana; Niniven valloitus (v. 612) oli sitä vastoin vielä edessäpäin. Nahumin toiminta voidaan siis sijoittaa vuosien 663–612 eKr. välille. Luultavimmin hän toimi profeettana 620-luvulla Josian uskonpuhdistuksen aikana.

Nahumin kirjan suuri teema on se, miten Jumala kohtelee vihollisiaan kärsivällisyytensä loputtua ja mikä on Jumalan kansan osa näiden mullistusten keskellä.

Teksti (tulostettavaksi ja monistettavaksi)

A. Herra kostaa kansansa vihollisille

1:1 Ennussana Ninivestä. Elkosilaisen Nahumin näyn kirja. 2. Herra puolustaa omiaan, hän on Jumala, joka kostaa vihollisilleen. Herra kostaa, hän on täynnä vihaa, Herra kostaa vastustajilleen. Vihollisiaan hän ei lakkaa vihaamasta. 3. Herra on kärsivällinen, mutta hänen voimansa on suuri, ei hän jätä rankaisematta. Myrskyssä ja rajuilmassa kulkee hänen tiensä, pilvet ovat hänen askeltensa pöly. 4. Herra ärjäisee merelle ja kuivattaa sen, hän antaa kaikkien virtojen ehtyä. Basan ja Karmel kuihtuvat, Libanonin kukoistus lakastuu. 5. Vuoret järkkyvät hänen edessään, kukkulat hajoavat. Herra hävittää maan, koko maanpiirin, ja kaikki sen asukkaat. 6. Kuka kestää hänen raivoaan, kuka voi vastustaa hänen vihansa hehkua? Hänen suuttumuksensa purkautuu kuin tuli, ja kalliot halkeavat hänen voimastaan. 8. Kun vyöryvä tulva hän tekee lopun vastustajistaan ja ajaa vihollisensa pimeyteen. 10. Tuli syö viholliset kuin orjantappuratiheikön, kuin kasan piikkipensaita. He palavat tuhaksi kuin kuivat oljet.

B. Lohdutus Jumalan kansalle

*1:7. Hyvä on Herra, turvapaikka hädän päivänä, hän tuntee ne, jotka luottavat häneen.
1:9. Ettekö te luota Herraan? Hän hävittää viholliset, toista kertaa ei teitä kohtaa onnettomuus.
1:12b. Minä olen kurittanut sinua, Juuda, mutta en kurita enää.
1:13. Nyt minä murran ikeen niskastasi ja särjen kahleesi.
2:1. Katso, vuorilta lähestyvät ilosanoman tuojan askelet! Hän kuuluttaa: rauha on tullut. Vietä riemujuhliasi, Juuda, täytä kaikki lupauksesi. Ei koskaan enää käy sinun kimppuusi onnettomuuden tuoja. Hänet on lyöty ja tuhottu.
2:3. Nyt Herra palauttaa Jaakobin suuruuden ja myös Israelin suuruuden, vaikka niiden maat on hävitetty ja viinitarhat tuhottu.*

A. Herra kostaa kansansa vihollisille

- Millainen Jumala-kuva tulee ilmi jakeista 2–6?
- Minkä vaikutuksen jakeet 2–6 tekevät aikamme ihmiseen? Entä sinuun itseesi?
- Millä tavalla Herra rankaisee vihollisiaan?
- Mitä näissä jakeissa sanotaan Jumalan vihollisista?
- Mikä on Jumalan lasten kohtalo maailman mullistusten keskellä näiden jakeiden mukaan?
- Miten kuva rakkauden Jumalasta sopii yhteen näiden jakeiden kanssa?
- Mitkä synnit ovat mielestäsi niin suuria, että Jumala voi nousta niiden tähden tuollaiseen raivoon?
- Miten ihmiset suhtautuisivat ”jumalaan”, joka ei pystyisi vihaamaan pahantekijöitä?
- Miksi yksityiset ihmiset ja kansakunnat eivät yleensä usko Herran vihaan, ennen kuin on liian myöhäistä?
- Miten sinä olet kokenut Jumalan vihan omassa elämässäsi?
- Millä perusteella Nahum pitää Herraa myös kärsivällisenä (3a, vrt. Joona 4:2)?
- Minkä asioiden suhteen Herra on osoittanut Suomelle kärsivällisyyttä viimeiset vuosikymmenet?
- Näissä jakeissa ei puhuta vielä mitään Ninivestä. Mihin aikakauteen nämä jakeet näyttäisivät ensi silmäyksellä viittavan?

B. Lohdutus Jumalan kansalle

Taustaa: Tämä jakso puhuu siitä, mikä on Jumalan lasten osa maailmassa, jossa Jumalan tuomiot toteutuvat. Tekstimme sana ”**ilosanoma**” on sama kuin UT:n sana ”evankeliumi”. Jae 2:1 on lainaus Jesajalta ja se esiintyy myös Roomalaiskirjeessä. Kun Jerusalemiin lähetettiin **juoksija kuuluttamaan voittoa** Ninivestä tai muista vihollisista, niin hänen oli juostava vuorta ylös.

- Nahumin nimi tarkoittaa ”lohdutusta”. Onko profeetan nimellä mielestäsi mitään tekemistä muun tekstin kanssa?
- Ovatko nämä lupaukset toteutuneet Juudan ja Israelin kohdalla, ja jos ovat, niin milloin?
- Miksi tässä luvataan Juudalle valoisa tulevaisuus, vaikka jo parinkymmenen vuoden kuluttua se joutui seuraavan suurvallan eli Babylonian orjuuteen?
- Milloin Herra palauttaa Israelin (10 heimon) suuruuden – nehän näyttävät hävinneen olemattomiin maan päältä (2:3)?
- Sovella tämä teksti uuteen Israeliin eli kristittyihin.
- Mitä Jeesuksella on näiden lupauksen kanssa tekemistä?
- Tarkoittaako jae 7 mielestäsi sitä, ettei uskovien tarvitse kärsiä samoja tuskia kuin jumalattoman maailman? Jollei se tarkoita sitä, niin mitä sitten?
- Mitä jae 7 sanoo meidän aikamme kristityille?
- Mitä Herra sanoo sinulle henkilökohtaisesti jakeen 7 kautta?
- Jeesus tulee sanomaan viimeisellä tuomiolla väärille profeetoille ja tyhmille neitsyille, ettei hän tunne heitä (Matt. 7:23 ja 25:12). Selittäkää jakeen 7 valossa, miksi hän ei heitä tunne?
- Mitä Nahum tarkoitti jakeella 2:1?
- Mitä jakeen 2:1 ”ilosanomalla” on yhteistä Uuden testamentin ”ilosanomien” kanssa?

Lopuksi: Nahumin ilosanoma oli sanoma rauhasta, kun vihollinen ensin oli voitettu. Jouluyönä enkelit lauloivat siitä rauhasta, jonka Betlehemin lapsi, rauhanruhtinas, toisi mukanaan maailmaan. Hän voittaisi Jumalan viholliset ja hankkisi koko maailmalle rauhan Jumalan kanssa. Jeesuksen nimestä tulisi turvapaikka Jumalan lapsille maailman mullistusten keskelle.

8. HERRA JULISTAA MAAILMANKAUPUNGILLE TUOMION (Nahum: jakso 2)

Teksti (tulostettavaksi ja monistettavaksi)

A. Niniven synnit

1:11. *Sinusta, Ninive, lähti mies, joka hautoi mielessään pahaa, punoi juonia Herraa vastaan.*

3:1. *Voi kaupunkia, veritekojen tahraamaa, täynnä pelkkää petosta, ryöstösaalista, sammumatonta raatelun kiihkoa!*

3:4. *Kaikki tämä porton hillittömän haureuden tähden. Suloinen ja kaunis hän oli, ovela velho, joka haureudessaan teki kansat orjikseen, velhoudellaan kietoi sukukunnat valtaansa.*

3:15b. *Vaikka lisääntyisit kuin heinäsiirakat, vaikka tulisit lukuisaksi kuin sirkkaparvet, miekka nielee sinut ahnehtien kuin heinäsiirakan toukat. 16. Vaikka kauppiaitasi olisi enemmän kuin tähtiä taivaalla, he katoavat hetkessä niin kuin äsken kuoriutuneet heinäsiirakat, jotka äkkiä ovat lentäneet tiehensä. 17. Sinun virkamiehesi ovat kuin heinäsiirakat, sinun kirjuriisi kuin sirkkaparvi, joka asettuu muurille kylmänä päivänä. Auringon noustessa parvi häviää, eikä kukaan tiedä, missä siirakat ovat.*

B. Niniven tuomio

1:12. *Näin sanoo Herra: – He ovat vahvoja ja heitä on paljon, mutta heidät lyödään maahan eikä heitä enää ole.*

14. – *Näin on Herra päättänyt sinusta, Ninive: Et saa nimellesi enää jälkeläisiä. Tempelistäsi minä hävitän jumalien patsaat ja kuvat. Sinun hautasi on jo kaivettu, et ole enää mitään.*

2:12. *Missä on nyt leijonien luola, nuorten leijonien riistamaa, jossa uros käyskenteli naaraansa kanssa eikä niiden pentuja kukaan pelotellut? 13. Leijona raateli pentujensa ruoaksi, saalisti naarailleen. Se täytti pesänsä riistalla, luolansa tuoreella lihalla. 14. – Katso, minä käännyin sinua vastaan, sanoo Herra Sebaot. Sotavaunusi minä poltan tuhkaksi, miekka syö nuoret leijonasi. Minä hävitän maan päältä kaiken, minkä olet ryöstänyt, enää ei kuulla sanansaattajiesi ääntä.*

3:5. – *Katso, minä käyn sinun kimppuusi, sanoo Herra Sebaot. Minä noston hameesi liepeet kasvojesi yli ja paljastan kansoille alastomuutesi, valtakunnille häpeäsi. 6. Lokaa minä viskaan päällesi, häpäisen sinut, sinusta tulee varoittava esimerkki.*

3:8. *Oletko sinä muka parempi kuin Theba, joka sijaitsi Niilin rannalla vesien ympäröimänä? Virta oli sen varustuksena, vesi sen muurina. 9. Nubia ja Egypti antoivat kaupungille sen suunnattoman mahdin. Put ja Libya olivat sen tukena. 10. Mutta sekin vietiin pois, sekin joutui vankeuteen. Sen lapset lyötiin murskaksi katujen kulmissa. Sen ylhäisistä heitettiin arpaa, sen päämiehet pantiin kahleisiin. 11. Myös sinä juot vihan maljan, juovut ja järkesi sumenee. Myös sinä etsit turvapaikkaa, kun vihollisesi uhkaavat.*

C. Niniven piiritys

2:2. *Tuhon tuoja marssii sinua vastaan, Ninive. Aseta vartiot paikoilleen! Tähestä tietä! Vyötä kupeesi, kokoa kaikki voimasi!*

3:6. *Kaupungin päälliköt kutsutaan koolle, he juoksevat, kompastelevat ja kiirehtivät muureille. Mutta hyökkäystorni on jo paikoillaan. 7. Virralle johtavat portit avataan, ja palatsi huojuu. 8. Kaupungin jumalatar kannetaan nähtäville, se joutuu maanpakoon. Myös sen papittaret viedään pois, he valittavat kuin kyyhkyset ja takovat rintaansa. 9. Ninive on kuin patoallas, josta vedet virtaavat pois. Seisahtukaa! Pysähtykää! Mutta kukaan ei käänny takaisin.*

3:12. *Linnoituksesi ovat kuin viikunapuut, joissa varhaisviikunat kypsyvät. Jos puuta ravistetaan, hedelmät putoavat sen suuhun, joka tahtoo syödä.*

3:14. *Ammenna itsellesi vettä piirityksen varalta, vahvista linnoituksiasi. Astu alas liejuun, polje savea, tartu tiilimuottiin.*

A. Niniven synnit

Taustaa: Kuningas Salmaneser III kehui pystyttäneensä pääkallopyramideja valloittamiensa kaupunkien portin pieleen, vrt. **jae 3:1.**

3:4 viittaa **Ishtar-jumalattareen**, jonka nimiin Ninive oli pyhitetty. Vanhimmat piirtokirjoitukset, joissa hänen temppeleinsä mainitaan, ovat peräisin jo 2300-luvulta eKr. Niniven temppeleissä toimi tuhansia temppelepapittaria, joiden tehtäviin kuului seksipalvelujen tarjoaminen vierailijoille. Myös valloitetujen kansojen piti omaksua Ishtarin kultti. (Raamatussa tämä jumalatar kulkee Astarten ja taivaan jumalattaren nimellä.)

Ninive oli myös **maailman kaupan keskus**. Rahaa käärittiin runsaasti kokoon sekä valloitusten että ulkomaankaupan avulla. Kaupunki oli täynnä ylellisystavaroita. Kauppiailta ja muilta byrokraateilta on säilynyt kymmeniä tuhansia savitauluja: sopimuksia, kuitteja, tilauslistoja.

- Mitkä olivat ne Niniven synnit, joiden tähden sitä kohtasi Herran tuomio?
- Miten kulttuurista voi tulla niin verenhimoinen kuin miten jae 3:1 Niniveä kuvaa?
- Mitä kansaan ja kulttuuriin vaikuttaa, jos sen seksuaalimoraali on löyhä (3:4)?
- Miksi Nahum liittää yhteen seksuaaliset synnit ja velhouden (3:4)?
- Mitä tarkoittaa jakeen 3:4 jälkimmäinen puolisko?
- Mistä eri syistä kauppiaita ja byrokraatteja verrataan Nahumin kirjassa heinäsiirkkoihin?
- Mitä kansantalouteen vaikuttaa, jos byrokraatteja on yhtä paljon kuin heinäsiirkoja?
- Mikä meidän aikamme maa, kaupunki tai kulttuuri muistuttaa mielestänne eniten Niniveä?

B. Niniven tuomio

Taustaa: Assyrian kuningas Assurbanipal oli ensimmäinen, joka kykeni valloittamaan ja ryöstämään 1500 vuotta vanhan **Theban** Niilin yläjuoksulta (v. 663 eKr.). Sinne oli koottu yhtä paljon aarteita kuin Niniveenkin. Etiopia (Nubia/ Kus) oli tuohon aikaan liitossa Egyptin kanssa. Entisen Theban paikalla sijaitsevat nykyisin Luxorin ja Karnakin rauniot.

- Mitä Nahumin saarnalla oli yhteistä Joonan saarnan kanssa? Mitä eroa näiden välillä oli?
- Millä eri tavoin Herra aikoi rangaista Niniveä?
- Miettikää, miksi Joonan herätyksen vaikutus ei jäänyt pysyväksi?
- Onko Suomen kirkon herätysliikkeiden vaikutus mielestäsi pysyvämpää kuin Niniven herätyksen vaikutus?
- Mikä tämän tekstin mukaan oli Herran osuus Niniven hävittämisessä?
- Huorat häväistiin niin, että pitkän hameen helmat sidottiin heidän päänsä päälle solmulle. Mitä tarkoitti käytännössä, että Niniveä kohdeltaisiin kuin huoraa (3:5–6)?
- Minkä kaikkien asioiden suhteen Theban kohtalon piti olla varoituksena Ninivelle (3:8–19)?
- Etsikää tästä tekstistä syitä siihen, miksi jokainen imperialistinen suurvalta on aina joutunut seuraavan suurvallan tuhoamaksi?
- Miksi Ninivellä ei ollut mitään turvapaikkaa hädän päivänä (3:11, vrt. 1:7)?
- Vertaa Niniven kärsimyksiä omiin kärsimyksiisi.
- Vertaa Niniven kärsimystä Jeesuksen kärsimykseen.

C. Niniven piiritys

Taustaa: Piirittäessään Niniveä Babylonialaiset avasivat **Khoser-joen sulut** ja päästivät veden virtaamaan kaupunkiin, jossa se pehmensi talojen (mm. palatsin) perustukset (1:7).

- Millä tavalla Niniven olisi pitänyt varustautua vihollisen hyökkäystä vastaan?
- Mitkä kaikki seikat Niniven puolustuksessa pettivät?
- Kuvittele kuninkaallisen perheen tunnelmia palatsin sisällä (7).
- Jae 8 viittaa ilmeisesti Ishtar-jumalattareen, jonka patsas ja papittaret koetettiin viime tipassa pelastaa vihollisen käsistä. Tai sitten Ishtarin pääpapitar riisuttiin alasti, häväistiin ja vietiin pakkosiirtoon. Mitä piiritetyt niniveläiset tässä vaiheessa uskonsa kohteesta ehkä ajattelivat?

Lopuksi: Jumalan kosta kuvaavat VT:n tekstit on luettava aina Jeesuksen kärsimyshistorian läpi. Vapahtaja otti omaksi syykseen niniveläistenkin synnit; hän joi Jumalan vihan maljan pohjaan asti heidän sijaisenaan (3:11). Jeesuksen kohtalo ei ollut yhtään sen helpompi kuin Niniven kohtalo, päinvastoin. Nyt Jeesuksen risti julistaa Jumalan rakkautta koko maailmaa, myös hänen vihollisiaan kohtaan.

9. HERRA HÄVITTÄÄ NINIVEN (Nahum: jakso 3)

Teksti (tulostettavaksi ja monistettavaksi)

A. Niniven valloitus

2:4. Sankarien kilvet hohtavat punaisina, soturit on puettu purppuraan, vaunujen teräs säkenöi kuin tuli. Taistelu lähestyy, hevoset korskuvat. 5. Vaunut syöksyvät kaduille, ryntäävät toreilla sinne tänne, loistavat kuin soihdut, kiitävät kuin salamat.

3:2. Ruoskat läiskyvät, pyörät ryskyvät, hevoset kiitävät, vaunut hyppivät. 3. Ratsut karkaavat pystyyn, miekat välkkyvät, keihäät salamoivat. Kaikkialla kaatuneita, kasoittain kuolleita, ruumiita loputtomiin, niihin kompastellaan.

2:10. Ryöstäkää hopeaa, ryöstäkää kultaa! Täällä on loputtomasti aarteita, kalleuksia vailla määrää! 11. Tyhjänä, työpötyhjänä kaikki, tuhottuna! Sydän jähmettyy, polvet tutisevat, koko ruumis tärisee, kaikkien kasvot kalpenevat. 13. Katso: sotaväkesi on kuin lauma naisia. Maasi portit ovat selkoselällään, avoinna vihollisillesi, tuli on tuhonnut salpasi. 15. Silti tuli ahmii sinut ja miekka hävittää. 18. Sinun paimenesi ovat vaipuneet uneen, sinä Assyrian kuningas, ylhäisesi nukkuvat. Kansasi on hajallaan vuorilla, kukaan ei kokoa sitä.

B. Niniven jälkimaine

3:7. Kaikki, jotka sinut näkevät, kääntyvät pois ja sanovat: ”Ninive on hävitetty, mutta kukapa sitä surkuttelisi!” Mistä minäkään löydän sinulle lohduttajia?

3:19. Tuhosi on peruuttamaton, vammasi parantumaton. Kun kansat kuulevat, kuinka sinun on käynyt, kaikki lyövät ilosta käsiään yhteen. Ketä ei olisi kohdannut sinun ainainen pahuutesi?

C. Lammaskukkula kuivalla aavikolla (Sefanja)

13. Herra ojentaa kätensä pohjoista kohti ja hävittää Assyrian, hän tekee Niniven autioksi, kuivaksi kuin aavikko. 14. Eläimet asettuvat sinne suurin joukoin, villieläimet laumoittain. Siilit ja huuhekajat yöpyvät sortuneitten pylväitten seassa. Oudot äänet kuuluvat ikkuna-aukoista, kynnyksillä vallitsee hävitys, setrilaudoitus on revitty irti. 15. Tämä oli iloinen kaupunki, joka eli turvassa ja sanoi itseksensä: ”Minä, vain minä.” Kuinka autioksi se onkaan tullut, eläinten lymypaikaksi! Ohikulijat nostavat torjuen kätensä ja viheltävät kauhistuneina. (Sefanja 2:13–15).

A. Niniven valloitus

Taustaa: Tekstimme sisältää hepreankielisen kirjallisuuden ehkä elävimmän taistelukupvauksen (2:4–3). Babylonialaiset ja medialaiset valloittivat Niniven yhdessä; **punainen** oli medialaisten sotilaspukujen väri (2:4). Yli tuhat vuotta oli kaikenlaisia **rikkauksia** ja ylellisyystavaroita koottu Niniven aarrekammioihin (2:10). Kun kaupunki sitten poltettiin, kohosi sen lämpötila satoihin asteisiin (2:15). Kymmenet tuhannet savitaulut Assurbanipalin kirjastossa lasittuivat ja säilyivät hyvässä kunnossa rauniokummun alla 2500 vuotta. Assyrian **viimeinen kuningas** Sin-shar-ishkun kuoli tulipalossa.

- Miten Niniven vihollisia näissä jakeissa kuvataan?
- Kerro omin sanoin, miten ja missä järjestyksessä Niniven valloitus tapahtui?
- Kuvittele niniveläisen perheenäidin tilannetta sinä päivänä, kun babylonialaiset pääsivät kaupungin porteista sisälle?
- Mitä ajattelet niiden ihmisten työstä, jotka olivat 1700 vuoden ajan valmistaneet (taide)aarteita Niniven aarrekammioihin – oliko se mielestäsi kaikki ollut turhaa?
- Miltä tuntuisi modernin lukijan korvissa jos tällaista kohtaloa ennustettaisiin vaikkapa Pariisille, New Yorkille tai Helsingille?

B. Niniven jälkimaine

- Miksi naapurimaat eivät yhtään säälineet Niniveä?
- Kumpi on mielestäsi tärkeämpää: kansakunnan suurvalta-asema sadan vuoden ajan vai sen hyvä jälkimaine historian lehdillä? Mieti mielessäsi 1900-luvulla nousseita ja tuhoutuneita suurvaltoja.
- Mitä mieltä olet väitteestä, että historia on aina oikeudenmukainen tuomari?
- Voiko sellainen kansakunta hävitä, joka toimii oikein, ja voiko sellainen valtakunta olla häviämättä, joka toimii väärin?
- Mitä Nahumin kirja ennustaa meille maailman lopusta?

C. Lammaskukkula kuivalla aavikolla

Taustaa: 200 vuotta Niniven hävityksen jälkeen (v. 401) kulki kreikkalaisten sotajoukko Niniven ohi. Se kertoi nähneensä aavikolla pelkkiä rauniokasoja. Näky oli juuri sellainen kuin mitä profeetta Sefanja oli Niniven varalle ennustanut. (Sefanja hän toimi Juudassa samanaikaisesti Nahumin kanssa.)

- Mikä tässä kuvauksessa mielestäsi on traagisinta?
- Miltä tuntuisi lukea teksti niin, että siinä lukisikin oman kotikaupunkisi nimi?
- Miten Suomen kaupungit voisivat välttää Niniven kohtalon?
- Mikä on tärkein asia, jonka Joonan ja Nahumin kirjat ovat sinulle opettaneet?
- Miten nämä kaksi pientä kirjaa nivoutuvat yhteen Raamatun pelastushistorian kanssa?

Lopuksi: Ja niin oli yhden historian mahtavimman suurvallan tarina lopussa. Assyria-nimistä valtiota ei ole vuoden 612 eKr. jälkeen ollut olemassa. Vuosisatoihin ei kukaan ihminen tiennyt edes sitäkään, missä Ninive oli kerran sijainnut. Vasta 1840-luvulla sen rauniot löytyivät hiekasta Tell Kuyunjik'in ("Lammasten kukkulan") ja Nabi Yunuksen ("Profeetta Joonan kukkulan") alta läheltä Mosulia Irakista.

Jeesus sanoi: *"Taivas ja maa katoavat, mutta minun sanani eivät katoa"* (Luuk. 21:33).

10. HERRA RAKENTAA IKUISEN KAUPUNGIN (Hepr. 11 ja Ilm. 21–22)

Teksti (tulostettavaksi ja monistettavaksi)

A. Patriarkat odottivat kaupunkia

Hepr. 11:10. Abraham odotti sitä kaupunkia, joka on rakennettu vankalle perustalle ja jonka Jumala itse on suunnitellut ja tehnyt. (...)13. Uskovina nämä kaikki kuolivat. Sitä, mikä heille oli luvattu, he eivät saaneet; he olivat vain etäältä nähneet sen ja tervehtineet sitä iloiten, tunnustaen olevansa vieraita ja muukalaisia maan päällä. (...) 16. Ei, he (patriarkat) odottivat parempaa, taivaallista isänmaata. Sen tähden ei Jumalakaan häpeä heitä, vaan sallii itseään kutsuttavan heidän Jumalakseen, sillä hän on heitä varten jo rakentanut valmiin kaupungin.

B. Jumalan asuinsija ihmisten keskellä

Ilm. 21:2. Näin, kuinka pyhä kaupunki, uusi Jerusalem, laskeutui taivaasta Jumalan luota juhla-asuisena, niin kuin morsian, joka on kaunistettu sulhasta varten. 3. Ja minä kuulin valtaistuimen luota voimakkaan äänen, joka sanoi: ”Katso, Jumalan asuinsija ihmisten keskellä! Hän asuu heidän luonaan, ja heistä tulee hänen kansansa. Jumala itse on heidän luonaan, 4. ja hän pyyhkii heidän silmistään joka ainoan kyyneseen. Kuolemaa ei enää ole, ei murhetta, valitusta eikä vaivaa, sillä kaikki entinen on kadonnut.” 5. Valtaistuimella istuva lausui: ”Uudeksi minä teen kaiken (...) 7. Tämä on voittajan palkinto. Minä olen hänen Jumalansa, ja hän on minun poikani. 8. Mutta pelkurit, luopiot ja iljetysten kumartajat, murhamiehet ja irstailijat, noidat, epäjumalien palvelijat ja kaikki valheen orjat saavat tämän palkan: he joutuvat tuliseen järveen rikinkatkuisten lieskojen keskelle. Tämä on toinen kuolema.” (...)

C. Uusi Jerusalem

Ilm. 21:10. Henki valtasi minut, ja enkeli vei minut suurelle ja korkealle vuorelle ja näytti minulle pyhän kaupungin, Jerusalemin, joka laskeutui taivaasta, Jumalan luota. 11. Se loisti Jumalan kirkkautta, se säihkyi kuin kallein jalokivi, kuin kristallinkirkas jaspis. (...) 22. Temppeleä en kaupungissa nähnyt, sillä sen temppeleinä on Herra Jumala, Kaikkivaltias, hän ja Karitsa. 23. Kaupunki ei myöskään tarvitse valokseen aurinkoa eikä kuuta, sillä Jumalan kirkkaus valaisee sen, ja sen lamppuna on Karitsa. 24. Kansat kulkevat sen valossa, ja maailman kuninkaat tuovat sinne mahtinsa kaiken loiston. 25. Sen portteja ei suljeta päiväsaikaan, ja yötä siellä ei olekaan. 26. Kaikki kansojen kalleudet ja ihanuudet tuodaan sinne. 27. Mitään epäpuhdasta ei sinne päästetä, ei ainoatakaan iljettävän valheen palvelijaa, vaan ainoastaan ne, joiden nimet on kirjoitettu Karitsan elämäkirjaan.

22:1. Enkeli näytti minulle elämän veden virran, joka kristallinkirkkaana kumpuaa Jumalan ja Karitsan valtaistuimesta. 2. Kaupungin valtakadulla, virran haarojen keskellä kasvoi elämän puu. Puu antaa vuodessa kahdettoista hedelmät, uuden sadon kerran kuukaudessa, ja sen lehdistä kansat saavat terveyden. 3. Mikään ei enää ole kirouksen kahleissa. Kaupungissa on Jumalan ja Karitsan valtaistuin, ja kaikki palvelevat Jumalaa. 4. He saavat nähdä hänen kasvonsa, ja heidän otsassaan on hänen nimensä. 5. Yötä ei enää ole, eivätkä he tarvitse lampun tai auringon valoa, sillä Herra Jumala on heidän valonsa. He hallitsevat kuninkaina aina ja ikuisesti.

A. Patriarkat odottivat kaupunkia

Taustaa: Raamatun kaupunki-teema, joka alkoi 1. Mooseksen kirjasta, päättyy näihin teksteihin. Alun alkaen Baabel ja Niniive edustivat Jumalaa vastaan noussutta kulttuurua, ja Jerusalem taas Jumalan kaupunkia. Sitten Jerusalem tappoi profeettansa ja ristiinnaulitsi Jumalan Pojan (Ilm. 11:8). Tarvittiin aivan uusi kaupunki, joka ei olisi ihmisen tekoa, vaan Jumalan.

Hepr. 11:19,13,16

- Mitä vaikuttaa ihmisen elämään se, onko hänen päämääränään katoava vai katoamaton kaupunki?
- Mitä päämäärä vaikuttaa ihmisen elämän arvoihin ja valintoihin?
- Vertaa Aabrahamin ja niniveläisten elämää toisiinsa. Mitä yhteistä, mitä eroa?
- Mitä jae 13 tarkoittaa?
- Sovella jae 13 omaan elämääsi.
- Mitä jae 16 tarkoittaa?
- Mitä oppimista sinulla olisi patriarkoilta?

B. Jumalan asuinsija ihmisten keskellä

Taustaa: Sana ”kaupunki” on hepreaksi feminiini-sukua. Siksi eri kaupungeja on pitkin matkaa Raamatussa verrattu naisiin: Herran morsiameen, vaimoon tai sitten – kuten Niniven kohdalla – porttoon.

Ilm. 21:2–8

- Mikä ero on Ninivellä ja sillä Jumalan kaupungilla, josta tekstissämme puhutaan?
- Miettikää, miksi uutta Jerusalemiä verrataan Ilmestyskirjassa nimenomaan puhtaaseen morsiameen?
- Mistä huomaamme, ettei morsiamella tarkoiteta yksityistä kristittyä?
- Mitkä kaikki asiat uudessa Jerusalemissa ovat uutta verrattuna meidän elämäämme täällä maan päällä?
- Mitkä Niniven synnit on mainittu jakeessa 8?
- Millainen paikka uusi Jerusalemi olisi, jos ”kaikki pääsisivät taivaaseen”?
- Mitä jae 4 sanoo sinulle henkilökohtaisesti?

C. Uusi Jerusalemi

Taustaa: Kun luet tätä tekstiä, palauta mieleesi se, mitä opiskelimme Niniven rikkauksista ja niiden kohtalosta. Samaten on hyvä pitää mielessä Raamatun alkulukujen kuvaus Eedenin puutarhasta.

Ilm. 21:10–11, 22–27 ja 22:1–5

- Missä suhteessa uusi Jerusalemi muistuttaa Raamatun alkulukujen paratiisia?
- Miten uusi Jerusalemi eroaa vanhasta?
- Miettikää eri syitä, miksi iankaikkinen elämä kuvataan Raamatun lopussa nimenomaan kaupunkina?
- Miten kaupunki ja puutarha yhdistyvät uudessa Jerusalemissa?
- Mitä uudessa Jerusalemissa tehdään?
- Mitä tarkoittavat jakeet 24, 25 ja 5b (viimeinen lause tekstissämme)?
- Mihin viittaa se, ettei kaupungin portteja koskaan suljeta (25)?
- Miten uuteen Jerusalemiin päästään?
- Mitä tämä teksti sanoo epäsuorasti lähetystyöstä?
- Mikä sinun mielestäsi uudessa Jerusalemissa on kaikkein parasta?
- Vertaa tätä kuvausta tähänastiseen käsitykseen taivaasta ja iankaikkisesta elämästä – mikä ero niillä on?

Kokoava kysymys:

- Mitä valoa nämä kolme tekstiä tuovat Joonan ja Nahumin kirjojen sanomaan?

Lopuksi: Jumalan kaupungin katuja ei tahraa enää viattomien veri, kuten kaikkia muita kaupunkeja on tahrannut. Uudessa Jerusalemissa muistetaan kuitenkin verta – siellä lauletaan ylistystä Teurastetulle Karitsalle iankaikkisesta iankaikkiseen.